

15. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu Özet Metinleri

Book of Abstracts 15th Educational Community Symposium

Oral Presentations / Sözlü Sunumlar

Editor: Adem İşcan

21-23 May 2022 / İstanbul

ISBN: 978-605-71564-0-2

Yayımlanma tarihi: 15.05.2022

15. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu Özet Metinleri

Editör: Prof. Dr. Adem İşcan

Yayıncılık Sertifika No: 49062

Genel Yayın Yönetmeni: Hasan BASKIN

Kapak Resmi:

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

210 x 297 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN 978-605-71564-0-2

1. Eğitim   2. Sempozyum   3. Özetler

PDF yayın

Yayımlanma adresi: <https://www.education-community.org/tr/>

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok - Çayeli/Rize

Düzenleme Kurulu

Sempozyumun Onursal Başkanları

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar - Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mahmud Al Rousan - Ajloun National University Rektörü

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Adem İşcan - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Eabdialeaziz Khadir Eabaas - University of Anbar (Irak)

Prof. Dr. Fawaz Jassim Hamdoun Al - Nadawi University of Mosul - Iraq

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul (Irak)

Doç. Dr. Sami Baskın - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Türkiye)

Dr. Assil Said - Regional Center for Education and Training Professions (Morocco)

Dr. Sid Ahmed Soufiane - Anaaba University - (Algeria)

Türkiye'den Gelen Metinleri Değerlendirme Kurulu

Prof. Dr. Alaulddin K. Abdullahrash

University of Kirkuk College of Education - Iraq

Prof. Dr. Erman Yükseltürk

Kırıkkale Üniversitesi

Prof. Dr. Khaled Adeslam Mohamed Lamine

Dégaghine Setif2 -Algeria

Prof. Dr. Munise Aksöz

Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Tahir Balcı

Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf Tepeli

Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah Türker

Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Korkut Uludağ

Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Derya Yıldız

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Furat Amin Majeed

University of Diyala - Iraq

Doç. Dr. İzzet Karakulak

Mardin Artuklu Üniversitesi

Doç. Dr. Sami Baskın

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Doç. Dr. Seyithan Demirağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Abedenouri El Hassane

Regional Center For Education And Training Professions - Morocco

Dr. Abeer Farouk Albadri

Ain Shams University - Egypt

Dr. Amahdouk Mohamed

Regional Academy for Education Professions and Training Beni Mellal Khenifra - Morocco

Dr. Behiye Dağdeviren Ertuş

Bozok Üniversitesi

Dr. Dürdane Tor Kayseri

Erciyes Üniversitesi

Dr. Fawaz Jassim Hamdoon

Al Nedawi University of Mosul - Iraq

Dr. Gülhan Güven

Gazi Üniversitesi

Dr. Hossam El Din Elsaid Mohammad Ibrahim

Nizwa University - Sultanate of Oman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat Öter

Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Said Assil

Regional Center For Education And Training Professions - Morocco

Dr. Serkan Düz

İnönü Üniversitesi

Dr. Tuğba Taflı

Selçuk Üniversitesi

Türkiye Dışından Gelen Metinleri Değerlendirme Kurulu

اللجنة التحضيرية

أ.د. سعيد أصيل	المركز الجهوي لمهن التربية والتكوين- المغرب
أ.د. صيد أحمد سفيان	جامعة عنابة - الجزائر
أ.م.د. حاتم فهد هنو	جامعة الموصل . العراق
د. أسعد اللايق	جامعة توقات غازي عثمان باشا – تركيا
د. حياة عمارة	جامعة تلمسان.الجزائر
م. هيفاء عبد الرحمن ابراهيم	جامعة الموصل – كلية التربية الاساسية العراق
د. ماجد الخواجا	الجامعة الأردنية - الأردن
م شيماء ماهر محمد	جامعة الموصل – كلية التربية الاساسية العراق

اللجنة العلمية

أ.د. عبد الجليل منقور	المركز الجامعي لعين تموشنت - الجزائر
أ.د. علاء الدين كاظم عبد الله	جامعة كركوك - العراق
أ.د. أمينة ياسين	جامعة وهران 2، الجزائر
أ.د. عز الدين الزياني	معهد الدراسات والأبحاث للتعريب جامعة محمد الخامس بالرباط، المغرب
أ.د. محمد أحمد صوالحة	جامعة اليرموك - الأردن
أ.د. زين الدين مختاري	جامعة أبي بكر بلقايد - تلمسان- الجزائر
أ.د. حياة كتاب سامي	جامعة محمد بوضياف ، المسيلة، الجزائر
أ.د. يامنة إسماعيلي	جامعة محمد بوضياف ، المسيلة، الجزائر
أ.م.د فواز جاسم حمدون النداي	جامعة الموصل كلية التربية الاساسية العراق
د. خليل مسعود	جامعة العربي التبسي-تبسة الجزائر
م.د.امل ابراهيم عزيز	جامعة الموصل كلية التربية الاساسية العراق
د. الزهرة سهيلية	جامعة حسيبة بن بوعلي - الشلف-الجزائر
د جادالله حامد جادالله آدم	كلية التربية- جامعة الأزهر بالقاهرة- مصر
أ.م. بشرى خميس محمد	جامعة الموصل كلية التربية الاساسية العراق
د. سعيد أصيل	المركز الجهوي لمهن التربية والتكوين- المغرب
أ.م.د فرات امين مجيد	جامعة ديالى - مركز ابحاث الطفولة والامومة العراق
أ.م. عائشة ادريس عبد الحميد	جامعة الموصل كلية التربية الاساسية العراق
أ.م.د بن الشيخ اسماء	جامعة الجلفة - الجزائر
د. الحسن عبد النوري	المركز الجهوي لمهن التربية والتكوين الدارالبيضاء- سطات، المغرب
د. عمر الرويضي	المركز الجهوي لمهن التربية والتكوين، الدارالبيضاء- سطات، المغرب

Sekretarya

Araştırma Görevlisi Özlem Gedikli
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ÖN SÖZ

15. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu, 21-23 Mayıs 2022 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşecektir. Bu kongre, Saygın Bilim Derneği'nin (Saybilder) organizasyonunda ve Mardin Artuklu Üniversitesi ile Ajloun National University'nin (Ürdün) ilmi desteği ile düzenlenmektedir. Kongreye 6 farklı ülkeden davetli konuşmacı davet edilmiştir. Aynı zamanda Türkçe, İngilizce ve Arapça duyurular yapılarak bilim insanlarına çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrılar sonrasında 20 civarında ülkeden sözlü bildiri başvuruları alınmıştır. Tüm bildiriler üç hakemin onayına sunulmuştur. Hakemlerin en az iki tanesinden olur alan bildiriler kabul edilmiştir. Aksi takdirde bir görüş bildirildiğinde ise bildiriler ret edilerek başvuruları iptal edilmiştir. Bu süreç içerisinde bildirilerin önemli bir kısmına hakemlerden düzeltme talebi gelmiştir. Hakemler tarafından talep edilen düzeltmelerin yapıp yapılmadığı da özenle kontrol edilmiş ve düzeltmelerden sonra kabul mektupları düzenlenerek yazarlarına gönderilmiştir. Bunun sonucunda da Türkiye'den katılan bilim insanlarının 33, farklı ülkelere katılan bilim insanlarının 35 bildirisi sunuma uygun bulunmuştur.

Bu kitapta sadece Türk bilim insanlarının sunulacak bildiri özetlerine yer verilmiştir. Yabancıların sunum başvuruları tam metinlerle toplanmıştır. Bu yüzden o metinler sempozyumun Tam Metinler kitabında yer alacaktır.

Sempozyumun bilim insanları arasındaki iletişimi kuvvetlendirmesini, bilgi alışverişini arttırmasını, ortak çalışma zeminlerini oluşturmasını, milletimize, insanlığa ve bilgiyle amel edenlere faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Adem İşcan

Düzenleme Kurulu Başkanı

İçindekiler

Ortaokul Öğrencilerinin Geometrik Cisimler Konusunda Metaforik Ve İmaj Algılarıyla İlgili Yapılan Çalışmaların Doküman Analizi Tekniği İle İncelenmesi	1
Türkçe Öğretmen Adaylarının Kişisel ve Meslekî Gelişim Yeterlikleri Üzerine Bir Değerlendirme	2
5. Sınıf Öğrencilerinin Kesirlerde Toplama İşlemini İfade Etmede Kullanılan Farklı Yöntemleri Uygulama Başarı Düzeylerinin İncelenmesi.....	3
Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yeni Nesil Matematik Soruları Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi.....	5
İlkokul Matematik Eğitimi Oyunlaştırılmalı mı Oyunlaştırılmamalı mı? (Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Bir Analiz).....	7
Türkiye’de İlkokul Fen Bilimleri Dersi İle İlgili Yazılmış Makalelerin İncelenmesi.....	9
COVID-19 Pandemi Döneminde İngilizce Öğretmenlerinin Okul Kültürüne İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma	11
Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Örgütsel Yabancılaşma Düzeylerinin İncelenmesi	13
Pandemi Sürecinde Okulda Mobbing ve Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algılarının İncelenmesi.....	14
COVID-19 Salgın Döneminde Öğretmenlerin Öğretimsel Liderliği Ve 21. Yüzyıl Becerileri. 15	
Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri İle Öğretmenlerin İş Tatminlerinin İncelenmesi.....	16
İlkokulların Örgüt Sağlığının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	17
Özel Eğitim Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlanma ve Yabancılaşma Davranışlarının İncelenmesi.....	19
Pandemi Döneminde Öğretmenlerin Okul Kültürü Ve Sınıf Yönetimi Becerileri Algılarının İncelenmesi.....	21
Okul Yöneticilerine Göre COVID-19 Pandemi Sürecinin Okul Ve Aileler Üzerindeki Etkisi 22	
COVID-19 Pandemi Sürecinde Okul Müdürlerinin Öğretimsel Denetim Konusunda Karşılaştıkları Zorlukların İncelenmesi.....	23
Okullarda Karşılaşılan Bağımlılık Türlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	24
Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları	27
Performans Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Rubriklerde Farklılaşan Kriter (Madde) Fonksiyonunun Belirlenmesi	30
Neo-Klasik Örgüt Kuramlarının Değerlendirilmesi.....	32
Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm Düzeyleri ile Etkili Okul Arasındaki İlişki: Zonguldak İli Örneği.....	34
Meslek Lisesi Öğrencilerinin Alan Tercihlerinde Sosyo-Ekonomik ve Çevresel Faktörlerin Etkisi.....	35

Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Davranışlarına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma	36
Ortaokul Öğretmenlerinin Eğitim Sistemlerine Yönelik Sorunları	37
Ergenlikte Akran Zorbalığı ve Okul Kültürünün Önemi	38
Alternatif Bir Ölçe-Değerlendirme Örneği: KDS	39

Ortaokul Öğrencilerinin Geometrik Cisimler Konusunda Metaforik Ve İmaj Algılarıyla İlgili Yapılan Çalışmaların Doküman Analizi Tekniği İle İncelenmesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Orhan Cansız

Amasya Üniversitesi

Dr. Birol Tekin

Amasya Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin geometrik cisimler konusundaki metaforik ve imaj algılarıyla ilgili araştırmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Matematik tarihi ve matematik eğitimindeki oranı göz önüne alınarak geometri kavramının ve özellikle geometrik cisimler kavramının çocukluktan hayatın bitişine kadar karşımıza çıkmasının bu konunun araştırılmasında önem sahibi olduğu düşünülmektedir. Kavramların öğrenciler açısından nasıl algılandığını anlamak için metaforik ve imajsal algılarının incelenmesi gerekli görülmüştür. Araştırmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik veri tabanları taranmış ve metaforik algıları ile ilgili hiçbir çalışma bulunamamış, imaj algıları ile ilgili üçü makale beşi yüksek lisans tezi şeklinde sekiz çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmalar araştırılırken önceden belirlenmiş (geometrik cisimler, katı cisimler, metafor, imaj, imge, matematik eğitimi) kelimeleri aranmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği benimsenmiştir. Çalışmaların amaçları ayrıntılı olarak verilmekte, araştırmaların çoğunluğunun yüksek lisans tezi şeklinde olduğu ve en çok çalışmanın 2014, 2015 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Araştırmaların büyük bir kısmı nitel araştırma yaklaşımıyla yapılmakta ve araştırma modeli olarak en fazla tarama modeli kullanılmaktadır. Çalışmanın örneklemini genellikle sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımının ve veri toplama aracı olarak testlerin büyük oranda kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları ayrıntılı olarak verilmiştir. En önemli sonuç olarak geometrik cisimler konusunun metaforik olarak hiç incelenmediği ve imaj olarak yeterli miktarda çalışmanın bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Cisimler konusunun öğretiminde etkililiğin artırılması için bu tarz çalışmaların çoğaltılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Matematik eğitimi, Geometrik cisimler, Metafor, İmaj

Türkçe Öğretmen Adaylarının Kişisel ve Meslekî Gelişim Yeterlikleri Üzerine Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Sami Baskın

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Arş. Gör. Özlem Gedikli

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ÖZET

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında yayınlanan Öğretmen Meslekî Genel Yeterlikleriyle *mesleki bilgi, mesleki becerinin yanında tutum ve değerler* yeterlik alanlarında öğretmenin sahip olması gereken göstergeler belirlenmiştir. Bu yeterlik alanlarından *tutum ve değerler* altında yer alan yeterliklerden biri *kişisel ve meslekî gelişim*dir. Bu bildiri, kişisel ve meslekî gelişim yeterliğindeki göstergeler ışığında öğretmen adaylarının yeterlikleri üzerine bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Türkçe öğretmenliği 4. sınıftan, gönüllü 36 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilen anket verilerinden şu sonuçlara ulaşılmıştır: Katılımcılar, Türkçe öğretmenliğini severek (%83) ve isteyerek (%80) yapmakta/yapacak olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamına yakınının (%89), paydaşlardan gelen önerilere açık olduğu görülmüştür. Bunun yanında, katılımcıların kişisel (%63) ve meslekî (%47) olarak kendilerini geliştirmek için başta öğretmenlik olmak üzere farklı alanlardan eğitimlere yüz yüze ya da çevrim içi olarak katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin hemen hepsinin (%97) kişisel bakımlarına özellikle özen göstermeleri oldukça dikkat çekici bir sonuçtur. Ayrıca sağlığına özen gösteren öğrencilerin sayısının (%83) da yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların birçoğu, kültürel (%75) ve sanatsal (%63) etkinliklere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Meslekî etik ilkelere bağlı katılımcıların sayısı (%91) da fazladır. Türkiye gündemini takip eden katılımcıların sayısı (%83) ise dünya gündemini (%52) takip edenlere göre oldukça fazladır. Göstergeler arasında en düşük katılım, %47 ile meslekî yönden gelişime yönelik faaliyetlerde bulunmaktır. En yükseği ise kişisel bakıma özen gösterme (%97) olarak ortaya çıkmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda Türkçe öğretmen adaylarının kişisel ve meslekî yeterlikler bağlamında oldukça iyi düzeyde göstergelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı göstergeler açısından gelişime ihtiyaç duydukları görülmektedir. İstenen yeterliklerde öğretmen adayları yetiştirebilmek amacıyla, düşük katılımlı göstergelere odaklanılması ve bu doğrultuda öğrencilerin güdülenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen meslekî genel yeterlikleri, kişisel ve meslekî gelişim, gösterge, Türkçe öğretmen adayları.

5. Sınıf Öğrencilerinin Kesirlerde Toplama İşlemini İfade Etmede Kullanılan Farklı Yöntemleri Uygulama Başarı Düzeylerinin İncelenmesi¹

Dr. Birol Tekin

Amasya Üniversitesi

Yüksel İisans Öğrencisi Gülsen Nurevşan İci

Amasya Üniversitesi

ÖZET

Bilim ve teknolojinin gelişmesinde matematiğin önemli bir rolü bulunmaktadır. Öğrencilerin, Matematik dersine karşı olumlu tutum sergilemeleri için de öğretmenlerin derste kullandıkları farklı yöntemler etkilidir. Bu yöntemlerden bazıları olan materyal destekli matematik öğretimi, sayı doğrusu ve alan modeli, görselleştirme yaklaşımı, drama veya modellemeyi vb. yöntemleri kullanarak soyut olan kavramların somutlaştırılmasında önemlidir. Literatür incelendiğinde bu yöntemlerle ilgili çalışmalara rastlanılmaktadır. Matematikte somutlaştırma denilince akla ilk gelenlerden biri modellemedir. Matematiksel modelleme; gerçek hayat sorunlarının matematiksel formüllerle çözümünü bulma yöntemidir. Matematiksel modelleme, günlük hayatımızdaki karşılaştığımız problemlerin (örneğin Hava kirliliği, Trafik sorunları, Covid-19 vb.) matematik formüllerini kullanarak ifade edildikten sonra çözülmesi ve yorumlanması işidir. Görselleştirme ise matematik ve matematik eğitimcilerinin son yıllarda en çok dikkatlerini çeken bir kavramdır. Soyut olan matematik kavramlarının insan zihninde canlandırılabilmesi için; şekiller, diyagramlar, tablolar, grafikler, resimler ve bilgisayar yazılımlarını veya animasyonlar gibi görsel araçlar kullanılarak kavramlarının daha kolay anlaşılmasını sağlamaktır.

Bu çalışmanın amacı, 5. sınıf öğrencilerinin kesirlerde toplama işlemi yaparken farklı yöntemler (sayısal, sayı doğrusu modeli ve şekil çizerek veya alan modeli) kullanma başarılarını incelenmek ve araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılı Türkiye'nin güneyinde yer alan bir ilin ilçesindeki bir ilköğretim okulunun 5. sınıflarında öğrenim gören 29 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak uzman görüşü alınmış ve araştırmacı tarafından oluşturulmuş 5 açık sorudan oluşan Başarı Testi hazırlanılarak uygulanmıştır. Çalışma da, "5. sınıf öğrencilerinin kesirlerde toplama işlemi yapabilme, sayı doğrusunda gösterebilme ve modelleyebilme başarıları hangi düzeydedir? "alt problemine cevap aranmıştır. Sonuçlar frekanslar ve yüzdelere halinde betimsel istatistik bulgularıyla birlikte verilmiş olup öğrencilerin başarı testine verdikleri cevaplar; doğru ise D, yanlış ve boş ise Y olarak kodlanmıştır. Bulgular incelendiğinde, öğrencilerin paydaları eşit tamsayılı kesirlerin toplama işlemi (soru 2) yaparken, sayı doğrusu üzerinde modellenmesinde %75,8 oranında yanlış yaptıkları ve şekil çizerek veya alan modelini kullanarak çözmede ise %65,5 oranında yanlış çözdükleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin paydaları farklı bileşik kesirlerin toplama işlemi (soru 3) yaparken, sayı doğrusu üzerinde modellenmesinde %96,5 oranında yanlış yaptıkları ve şekil çizerek veya alan modelini

¹ . Bu çalışma, Amasya Üniversitesinin Sosyal Bilimler Etik Kurulunun 28.12.2021 tarih ve 49708 sayılı karar onayı ile yürütülmüştür.

kullanarak çözmede ise %72,4 oranında yanlış çözdükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin paydaları farklı bileşik kesir ile basit kesirlerin toplama işlemini (soru 4) yaparken, sayı doğrusu üzerinde modellenmesinde %96,5 oranında yanlış yaptıkları ve şekil çizerek veya alan modellini kullanarak çözmede ise %72,4 oranında yanlış çözdükleri görülmüştür. Öğrencilerin paydaları farklı basit kesir ile tamsayılı kesirlerin toplama işlemini (soru 5) yaparken, sayı doğrusu üzerinde modellenmesinde %100 oranında yanlış yaptıkları ve şekil çizerek veya alan modellini kullanarak çözmede ise %82,75 oranında yanlış çözdükleri bulunmuştur. Çalışmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki önerileri verebiliriz.

- Matematik derslerinde paydaları farklı olan kesirlerin toplama işlemini yaparken, modelleme yönteminin kullanılması, somut materyallerle yapılması ve sayı doğrusunun üzerinde daha çok örneklerle gösterilerek yapılmasının yararlı olacağı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Modelleme, Sayı doğrusu, Kesirler

Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yeni Nesil Matematik Soruları Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi

Dr. Birol Tekin

Amasya Üniversitesi

Yüksek lisans Öğrencisi Muhammed Akbulut

Amasya Üniversitesi

Özet

Yeni nesil matematik soruları yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde sorular içermektedir. Dolayısıyla bu soruların öğrencilerin daha rahat çözüp sınavda başarılı olabilmesi için derslerde öğretmenlerin bu tür sorulara yer vermesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda yeni nesil matematik soruları günlük hayatla ilişkisi de vardır. Yapılan LGS, KPSS, ALES, ÖSYS gibi sınavlar düşünüldüğünde bu soruların çoğunluğu modellemeyle ve günlük hayatla ilişkilidir. Modelleme, günlük hayatta karşılaştığımız problemlerin matematiksel sembolleri kullanarak ifade edilmesi, çözülmesi ve yorumlanmasıdır. Matematik ile ilgili olan kavramların, kavramsal bilgi bağlamında öğretilmesi yeni nesil soruları çözme açısından önemlidir. Kavramsal bilgi ile öğrenen öğrenciler başarıyı elde edebilir.

2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren Liselere Geçiş Sistemi (LGS) olarak isimlendirilen yeni bir sınav sistemine geçilmiştir. Bu çalışmada, “yeni nesil matematik soruları” olarak ifade edilen, beceri temelli matematik problemlerinin ortaokul sekizinci sınıf öğrenci düşüncelerine göre analiz edilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla bu araştırma, ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin yeni nesil matematik problemlerine ilişkin düşüncelerini belirlemeyi amaçlayan nitel türde fenomenolojik bir çalışmadır. Araştırmanın örnekleme, iç ana doluda bulunan bir ildeki ortaokulda öğretim gören 30 sekizinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada nitel araştırma örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış, bu kapsamda örneklem grubunda bulunan öğrenciler maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik uzman görüşü alınarak hazırlanan beş adet açık uçlu sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, öğrencilere yazılı cevap alacak şekilde yüz yüze uygulanmıştır. Görüşmelerde elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Etik kuralları doğrultusunda, çalışmada yer alan öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3,.....,Ö28, Ö29 ve Ö30 şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin analizi sonuçları tablolar haline getirilerek analiz edilmiştir. Bu analizler sonucunda;

“Öğrencilerin yeni nesil matematik soruları hakkındaki düşüncelere ilişkin” bulgularda, öğrencilerin % 40’nın soruyu okuduğunu fakat soruyu çözemediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin % 40’ı da soruların anlaşılmadığını açıklamışlardır. “Destekleme ve yetiştirme kurslarının yeni nesil matematik sorularının çözümüne sağladığı katkılara” ilişkin bulgularda ise kursların öğrencilere yeni nesil soruların çözümünde % 80 oranında fayda sağlamadığını belirtmişlerdir. “Yeni nesil matematik sorularının matematik dersine yönelik

tutumlarına” ilişkin bulgular da ise öğrencilerin % 80 oranında olumsuz etkilediği açıklanmıştır.

Çalışma sonucunda, araştırmacılara bazı öneriler de bulunulmuştur.

- MEB’in beceri temelli sorular adı altında yayımladığı ve öğrencilere dağıttığı kaynak kitap sorularının öğrencilerin anlayacağı bir biçimde video çözümlerini de içeren bir platform oluşturulabilir.
- Yeni nesil matematik sorularının günlük hayata uyarlanması ve anlamlandırılarak çözülebilmesi için öğrencilere yönelik ek atölye çalışmaları yaptırılabilir.

Anahtar Kelimeler: LGS, Ortaokul Öğrencileri, Yeni Nesil Sorular

İlkokul Matematik Eğitimi Oyunlaştırılmalı mı Oyunlaştırılmamalı mı? (Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Bir Analiz)

Araştırma Görevlisi Ebru Ergül

Selçuk Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Bahar Erşen

Selçuk Üniversitesi

Özet

Oyun ve matematik eğitimi kavramı pedagojik anlamda 2010 yıllarından itibaren eğitim alanına giriş olmasına rağmen Eflatun (Platon), Aristo, Cicero, Felter, Quintilionus, Fenelon, Locke, Rousseau gibi bilim insanları oyunun insan hayatındaki önemi bilhassa çocuk gelişimi üzerindeki etkisine yönelik fikirler sunmuştur. Dienes, Lucas, Recorde ve Cardan gibi matematik eğitimcileri de oyun kullanımının matematik eğitimi üzerinde etkili olabileceğini dile getirmişlerdir. Son yıllarda matematik eğitimi alanında yapılan çalışmaların da bu fikirleri destekler nitelikte olup, oyun ve oyunlaştırma konuları üzerinde sayıca arttığı görülmektedir. Bu bağlamda farklı katılımcılar üzerinde birçok araştırmanın yapıldığı söylenebilir. Bu katılımcı gruplarından birisini de öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenler ile yapılan çalışmalara bakıldığında ise sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışma sayısının sınırlı düzeyde olduğu görülmüştür. Bu nedenle yapılacak olan araştırmanın öncelikle alana katkı sağlaması ön görülmektedir. Ayrıca araştırma matematik eğitiminde kullanılan oyun uygulamalarının gerekliliği, avantajları ve dezavantajları gibi konular hakkında eğitim alanında aktif çalışan sınıf öğretmenlerinin bizzat kendileri tarafından aktarılan durumların tespiti noktasında önemli veriler sağlayacaktır. Bu bağlamda yapılan araştırmanın amacını, matematik eğitiminde oyunların kullanımına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma nitel yöntemin durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları kartopu örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya gönüllü katılım gösteren bir sınıf öğretmenine ulaşıldıktan sonra katılımcı ağı genişletilerek katılımcı sayısı çoğaltılmıştır. Bu yöntemle Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan 29 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Araştırmaya gönüllü katılım beyanı bulunan sınıf öğretmenleri ile COVID-19 Pandemisi devam ettiği için online platformlar aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci 01 Ocak 2022- 01 Şubat 2022 tarihleri arasında, 1 aylık zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Veri doygunluğuna ulaşıldığı görüldükten sonra, veri tekrarının başlaması, veri toplama işlemi tamamlanmıştır. Görüşmelerde araştırmacılar tarafından ilgili literatür taraması sonucu oluşturulan ve pilot uygulaması yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerin yapıldığı zaman sürecinde sınıf öğretmenlerine araştırmanın amacına uygun üç temel soru ve bunlara bağlı bazı sondaj soruları yöneltilmiştir. Veri toplama sürecinin ardından elde edilen veriler araştırmacıların her ikisi tarafında da içerik analizi yöntemi ile incelenmektedir. Ayrıca veri analiz süreci bir meslektaş tarafından da takip edilmektedir. Araştırmanın veri analiz süreci halen devam etmekte olduğu için ulaşılan sonuçların kongre sunumuna kadar tamamlanması planlanmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak öğretmenlere ve alanda çalışan araştırmacılara bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul matematik eğitimi, oyunlaştırma, öğretmen görüşleri

Türkiye’de İlkokul Fen Bilimleri Dersi İle İlgili Yazılmış Makalelerin İncelenmesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Abdullah Yavuz Yeşil

Dumlupınar Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Tijen Tülübaş

Dumlupınar Üniversitesi

Özet

Ülkemizde 2012-2013 eğitim öğretim yılından önce ilköğretim eğitimi 5+3 şeklinde uygulanmaktaydı. İlkokul süresinin 5 yıl olduğu bu uygulamada fen bilimleri dersi 4 ve 5.sınıflarda yer alıyordu. 2012 yılındaki düzenlemeyle ilkokul süresi 4 yıla düşürülmüş ve fen bilimleri bu sınıflardan yalnızca 4.sınıfın programında yer almıştır. 2013 yılında ise yapılan yeni bir düzenlemeyle fen bilimleri dersi 3.sınıf programına da dahil edilmiştir. Bu araştırmanın amacı, fen bilimlerinin 3.sınıf programına eklenmesinden sonra ilkokul düzeyinde fen bilimleri dersi ile ilgili yapılmış çalışmaları analiz etmektir. Bu tarihten sonra ilk kez 3.sınıf kademesinde okutulan fen bilimleri konularının etkililiği, öğrencilere kazandırdıkları ve bu dersin 3.sınıflara eklenmesinin ardından genel olarak ilkokuldaki fen öğretiminin durumunu ortaya koymak, müfredatın sürekli daha pozitif yönde gelişmesi için çabalayan eğitimcilere ışık tutabilir. Araştırmaya bu konuda Türkiye’de yapılmış ve 2013-2021 yılları arasında hakemli dergilerde yayınlanmış çalışmalar dahil edilmiştir. ULAKBİM, Google Akademik, Dergipark ve TR Dizin’de konu ile ilgili yapılan makaleler, konuyla ilgili anahtar kelimeler kullanılarak taranmış ve ilkokul fen bilimleri dersi üzerine yapılmış 71 çalışmaya ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 2017 yılının 14 makale ile en çok çalışmanın yapıldığı yıl olduğu, daha sonra sırasıyla 2019 ve 2018 yıllarında yayınlanan makale sayılarının diğer yıllara göre daha fazla olduğu, en az çalışmanın ise 2013 yılında yapıldığı görülmüştür. İncelenen makalelerin çoğunlukla 4.sınıf öğrencilerini dikkate aldığı, ancak 3.sınıf ve her iki sınıfı da kapsayan makalelerin yayınlandığı da tespit edilmiştir. Araştırmaya konu olan makalelerde en çok derslerde kullanılan farklı öğretim ve yöntemler, bilişsel beceriler, sosyo-ekonomik düzeyler gibi değişkenlerin öğrencilerin başarı ve tutumuna etkisi araştırılmıştır. Fen öğretiminde genel olarak öğretmenlerin düz anlatım yöntemini tercih ettiği ancak daha modern öğretim yöntemleri ile fen kavramlarını öğrenen öğrencilerin daha kalıcı öğrenme yaşadıkları, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin fen dersine tutumunun daha olumsuz olduğu öne çıkan bulgular arasındadır. Ailelerin ev ortamında genellikle fen öğretimine katkısı olacak materyalleri bulundurmadıkları ve bu alan ile ilgili desteklerinin düşük olduğu da gözlenen bulgular arasındadır. İlkokul seviyesinde öğrencilerin fen okur yazarlık düzeyinin yüksek bulunduğu, yaşanan kavram yanlışlarının ise genellikle belli konularda yoğunlaştığı görülmüştür. İncelenen çalışmalarda çoğunlukla nicel yöntemin kullanıldığı, katılımcıların çoğunlukla öğrencilerden oluştuğu, çalışmaların erkek ve kadın araştırmacılar tarafından ortaklaşa gerçekleştirildiği de elde edilen sonuçlar arasındadır. Bu çalışma ile ilkokulda fen öğretimi konusunda literatürde odaklanılan noktalar tespit edilmiş, mevcut araştırmaların bulguları karşılaştırmalı olarak

irdelenmiş ve zaman içinde değişen ve gelişen eğilimlerin ortaya çıkarılması ile bu konuda yapılacak gelecek araştırmalara ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, Sistemantik literatür taraması, İlkokul, Fen eğitimi, İlkokul fen öğretimi

COVID-19 Pandemi Döneminde İngilizce Öğretmenlerinin Okul Kültürüne İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma

Öğretmen Yasemin Kurubacak

Cumhuriyet ortaokulu (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Türkiye’de ilk vakanın görüldüğü 16 Mart 2020 tarihinden sonra yüz yüze eğitime ara verilmesiyle başlayan uzaktan eğitim süreci beraberinde öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimlerini, iletişimlerini ve öğretmenlerin dersleri işleme yöntemlerini de değiştirmesine neden olmuştur. Uzaktan eğitim süresince öğretmen, öğrenci ve veliler dijital ortamda gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerine uyma çabası içine girmişlerdir. Bundan sonra öğretmenlerin teknolojik alanda yetkinliklerinin artmasında önemli gelişmeler sağlanmıştır. EBA ve sosyal medya aracılığı ile öğrenciler öğretmenler tarafından ödevlendirilmiş ve canlı derslerle süreç desteklenmiştir. Ülkemizde İngilizce öğretimi çok öncelerden beri birçok araştırmaya, çalışmaya konu olmuş ve maalesef bu dönemlerde bile çözüme kavuşamamış bir durumdur. Yüz yüze sınıf ortamlarında birçok problem yaşayan yabancı dil öğretmenleri pandemi döneminde bu problemlere karşılaştıkları zorluklara rağmen baş etmeye çalışmışlar ve çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Bir okulda amaçlara ulaşmak için, başarıya değer veren, yüksek başarı beklentisi içinde olan, etkili öğrenmeye yönelten bir düzen ve işbirliğini başta tutan bir kültürün oluşturulması gerekir. Etkili okullar, başarıyı hedefleyen ve tüm çalışanları başarı için ortak amaçlar etrafında toplayan güçlü kültürlere sahip okullardır. Öğrencilerin öğrenmesini ilerletecek olumlu bir okul kültürüne ve buna bağlı öğrenme kültürüne sahip olan okullarda öğrenci başarısı mutlaka artar. Öğretmenlerin verimi ve iş doyumunu ile öğrenci başarısının arasında bir ilişki vardır ve pandemi sürecinde de öğretmenler motivasyonlarını koruyarak, uzaktan eğitim de olsa okulun öğrenci başarısı amacıyla şaşmadan sıkı bir şekilde çalışmaya devam etmişlerdir. Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisinde İngilizce öğretmenlerinin okul kültürüne dair görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma türlerinden fenomenoloji desen tercih edilmiştir. Araştırma, Zonguldak ili, Kdz. Ereğli ilçesinde bulunan devlet okullarında 2021-2022 öğretim yılının birinci döneminde yapılmıştır. Araştırmaya devlete bağlı okullarda çalışan 15 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verileri üç açık uçlu sorunun olduğu bir formla, araştırmaya katılan İngilizce öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla toplanacaktır. Bu araştırmada COVI-19 pandemi döneminde İngilizce öğretmenlerinin okul kültürü düşüncelerine ilişkin farklı ve zengin verilere ulaşmak amacıyla veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi yoluna gidilecektir. Bu çeşitliliği sağlamak amacıyla araştırma ağırlıklı olarak pandemi sürecinde ve halen görev başında olan devlet ortaokullarında çalışmakta olan, farklı cinsiyetlerdeki İngilizce öğretmenlerinin görüşlerine başvurulacaktır. Çalışmanın sonunda İngilizce öğretmenlerine göre; COVID-19 sürecinde okul kültürü bağlamında karşılaşılan sorunlar, alınan önlemler ve pandeminin okul kültürü bağlamında öğretmenlere, öğrencilere ve velilere etkisi ne şekilde olduğu, değişim ya da gelişim olup olmadığı belirlenmeye çalışılmış, sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: COVID-19, Pandemi, İngilizce Öğretmeni, Okul Kültürü

Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Örgütsel Yabancılaşma Düzeylerinin İncelenmesi

Öğretmen Şennur Taşkin

Karşıyaka İlkokulu (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

2019 yılının son aylarında Çin'in Wuhan kentinde insan yaşamını tehdit eden bir virüs çeşidi kendini göstermeye ve hızlı bir şekilde yayılmaya başladı. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) bu durumu 11 Mart tarihinde "pandemi" olarak adlandırdı. Aynı zamanda WHO tarafından, tüm yerel yetkililerin bu dönem için acil sağlık durumlarını en üst düzeye getirmelerini istedi. Bu araştırma Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin Örgütsel Yabancılaşma Düzeylerinin İncelenmesi üzerine yapılan bir araştırmadır. Okul yöneticilerinin liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel yabancılaşma düzeylerinin incelenmesi üzerine yapılan araştırmalar sınırlı düzeydedir. Bu araştırma, bu alanda yapılan çalışmalara yeni bir bakış açısı kazandırmak ve var olan boşluğu doldurmak amacı ile yapılmıştır. Bu kapsamda, araştırma örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılı Zonguldak ili kapsamında görev yapan 294 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada, Okul Yöneticilerinin Liderlik Tarzı Davranışlarını Betimleme Ölçeği ve Öğretmenlerin Örgütsel Yabancılaşma Düzeyi Betimleme Ölçeği kullanılarak öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırma "betimsel tarama modeli" ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde ve frekans, ortalama ve standart sapma analizleri yapılmıştır. İki değişken arasındaki anlamlı farkı tespit etmek için bağımsız t-testi, ikiden fazla değişken için ise ANOVA testleri kullanılmıştır. Zonguldak'ta görev yapan öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin en çok 'demokratik lider davranışı' en az da 'otokratik lider davranışı' sergilediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin örgütsel yabancılaşma düzeylerini incelediğimizde ise ortalamanın düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin güçsüzlük alt boyutu ortalamalarının genel ortalamanın üzerinde olduğu ve yalıtılmış boyutunun ortalamaya yakın düzeyde olduğu gözlenmiştir. Buradan hareketle öğretmenlerin kurumlarında örgütsel yabancılaşma yaşamadıkları fakat okul yöneticilerinin sergilemiş oldukları liderlik tarzı davranışlardan kaynaklı kendilerini daha fazla güçsüz ve yalıtılmış hissettikleri söylenebilir. Öğretmenlik mesleği yaşanan öğrenci varyasyonu nedeni ile dinamizm bir yapıya sahiptir. Bu özelliği ile mesleğin tekdüzeleşmesini engel olmakta ve mesleki yabancılaşmanın çok sık yaşanmamasına sebep olmaktadır. Yine de nitelikli bir eğitim öğretim süreci için okul liderleri sergiledikleri liderlik davranışını belirlerken, örgütsel yabancılaşmayı en alt düzeye çekecek şekilde oluşturmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Liderlik Davranışları, Yabancılaşma, Örgütsel Yabancılaşma

Pandemi Sürecinde Okulda Mobbing ve Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algılarının İncelenmesi

Öğretmen İsmail Akdoğan

MEB (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Dünyada ilk olarak 2019 yılının Aralık ayında Çin’de görülen Koronavirüs-2019 (COVID-19), kısa sürede etkisini göstererek tüm dünyayı etkisi altına almış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Günümüzde hala etkisini gösteren virüs son derece bulaşıcı bir hastalık olup hastalığa neden olan bu virüse karşı kesin bir tedavi mevcut değildir. COVID-19 tüm dünyada virüsün yayılım hızını azaltmak için öncelikle kalabalık olan iş örgütlerini etkilemiştir. Bu örgütlerin başında ise nüfusu oldukça fazla olan eğitim örgütleri gelmektedir. Pandemi süreci birçok meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlerinde sağlıklı yaşam göstergelerini etkilemiş, iş yaşam kalitesi de bu durumdan etkilenmiştir. Araştırmanın amacı, pandemi sürecinde okulda mobbing ve öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının incelenmesidir. Araştırmanın modelini betimsel tarama modeli oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini Zonguldak ilinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Zonguldak ilinin Merkez, Devrek, Ereğli, Çaycuma, Alaplı, Gökçebey, Kozlu ve Kilimli ilçelerindeki kamu ve özel okulların anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapmakta olan seçkisiz olmayan (non-random) örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olan 274 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Einarsen ve Raknes (1997) tarafından geliştirilen ve Cemaloğlu (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan “Negatif Davranışlar Ölçeği” ile Niehoff ve Moorman tarafından geliştirilen Polat (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan “Örgütsel Adalet Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğretmenler nadiren yıldırıma maruz kalmakta; örgütsel adalet algıları orta düzeyde gerçekleşmektedir. Demografik değişkenlere göre yapılan analiz sonuçlarında; pandemi sürecinde öğretmenlerin mobbing algılarının cinsiyet ve yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, örgütsel adalet algı düzeylerinin ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Pandemi sürecinde öğretmenlerin mobbing algısı eğitim durumlarına göre incelendiğinde anlamlı düzeyde farklılaştığı ancak mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur, örgütsel adalet algılarına göre incelendiğinde eğitim durumları ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, Yıldırma, Örgütsel Adalet

COVID-19 Salgın Döneminde Öğretmenlerin Öğretimsel Liderliği Ve 21. Yüzyıl Becerileri

Öğretmen Oktay Gezer

Kdz Ereğli Cumhuriyet Ortaokulu (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Ortak değerleri benimseyen insanların bir araya gelerek oluşturmuş olduğu toplumların şekillenmesinde en büyük rol eğitime sahiptir. Toplumların yaşadıkları çağda meydana gelen değişimlere ayak uydurması ve kendini geliştirebilmesi eğitime verdikleri önemle arasında orantısal bir bağlantı bulunmaktadır. Kendini geliştirmiş toplumların özelliklerine bakıldığında dünyada meydana gelen beşerî faktörlerdeki değişimleri yakından takip ettikleri görülmektedir. Dünyadaki gelişmeleri yakından takip ederek eğitim sistemlerini güncelleyebilen toplumların kendini geliştirmeleri kaçınılmazdır. Bu bağlamda toplum olarak değişimin ve gelişimin temeli eğitime dayanmaktadır. Eğitimin amacı, toplumun içerisinde yer alan her bireyin toplumun ve çağın gerekliliklerine uygun olarak yetiştirerek nitelikli bir toplum oluşturmaktır. O halde dünyada meydana gelebilecek büyük değişimlerden ilk olarak eğitim sistemleri etkilenmektedir. Geçmişten günümüze toplumların karşılaşmış olduğu değişimler karşısında ilk etkilenen beşerî faktörlerden biri eğitim sistemi olmuştur. Eğitim sistemini doğrudan etkileyen en önemli olaylardan biri de 2019 Aralık ayında ortaya çıkan COVID-19 salgınıdır. Salgının ortaya çıkmasıyla birlikte yayılımı önlemek amacıyla uzaktan eğitime geçilmiştir. Uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte öğretmenlerin öğrenen bireylere, çağın gerekliliği olan 21. yüzyıl becerilerini aktarmada etkili olan öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme düzeylerini ortaya çıkarma ihtiyacı doğurmuştur. Öğretmenlerin öğretimsel liderlik özelliklerini engelleyici faktörlerin ortaya çıkarılması eğitim sisteminde yeni düzenlemelere sebep olacaktır. Şüphesiz ki değişen koşullara göre eğitim sisteminin ve öğretim kavramının lideri olan öğretmenlerin kendilerini güncelleyebilmeleri gelişmiş toplumların en önemli özelliğidir. Araştırmanın amacı COVID-19 salgın döneminde öğretmenlerin öğretimsel liderlik davranışlarını sergileme ve 21. yüzyıl becerilerini kazandırma düzeylerini belirlemektir. Bu çalışmada bilimsel bir araştırma yöntemi olan nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Aygün (2014) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Öğretimsel Liderlik Ölçeği” ve Anagün, Atalay, Kılıç ve Yaşar (2016) tarafından geliştirilen “Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri Öz-Yeterlik Algıları Ölçeği” kullanılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî kurumlarda görev yapan 450 öğretmenden elde edilen veriler SPSS Paket Programı kullanarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Liderlik, Öğretimsel Liderlik, 21. Yüzyıl Becerileri

Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerileri İle Öğretmenlerin İş Tatminlerinin İncelenmesi

Öğretmen Ali Bıyıklı

Milli Eğitim Bakanlığı (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

COVID-19 toplumu derinden etkileyen ve toplumun her noktasına çeşitli şekilde etki eden bir hastalık olmuştur. İnsanlar hızlı bir şekilde hastalık sonucu hayatlarını kaybetmeye başlamıştır. Ülkeler görülmeye başladığı günden itibaren konuyla ilgili kurullar oluşturarak hastalığın en az zararla atlatılması yönünde devletin en üst birimlerince çalışmalar yürütmüştür. Ülkemizde Bilim Kurulu'nun tavsiye kararlarıyla birlikte her alanda çeşitli kısıtlamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Bilim Kurulu'nun kararları doğrultusunda ve vakaların yoğunluğuna göre okulların kısmen ya da süreç içerisinde tamamen uzaktan eğitime geçmesi yönünde karar vermiştir. Bu gelişmelerin hayata geçirildiği birimlerin en önemlisi eğitimin amaçlarını hayata geçiren okullardır. Toplumun yaşadıklarının dışında düşünülmemeyen okulların hızla toplumdaki değişimlere ayak uydurması gerekmektedir. Çünkü okullar durağan değil dinamik bir yapıya sahiptir. Okul sisteminin pandemi sürecine ayak uydurması konusunda örgüt üyelerine yön veren, liderlik yapan okul yöneticilerinin şartlara göre şekil alabilen yönetim becerisine sahip olması gerekmektedir. Okul yöneticisinin okulun her koşulda belirlenen amaçlara ulaşmasında kılavuzluk yapan kişi olarak kendini şartlara göre değiştirerek liderlik vasfını devam ettirmesi gerekmektedir. Küresel anlamda tüm dünyayı etkisi altına alan bu süreçte hayatın devam ettiği düşünülürse okulun da amaçlarına göre yol alması gerektiği bir gerçektir. Bu araştırmanın amacı pandemi sürecinde okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile öğretmenlerin iş tatminlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile iş tatminlerine yönelik algılarının ne düzeyde olduğu, öğretmenlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve mesleki kıdemleri ile yönetim becerileri ve iş tatmin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemiştir. Betimsel tarama modelinde tasarlanmış araştırmanın evrenini 2021-2022 öğretim yılında Zonguldak ilinin tüm ilçelerinde görev yapan öğretmenler oluşturmakta, örneklemini ise bu okullarda görev yapan 400 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Yönetim Becerileri ve İş Tatmini ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t testi ve ANOVA istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırmada yönetim becerileri alt boyutlarından inisiyatif alma boyutu yüksek şekilde puanlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin yönetim becerileri algıları cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık oluşturmamaktadır. Öğretmenlerin yöneticilerin yönetim becerileri alt boyutu olan teknik becerilerine yönelik algıları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin iş tatmini algıları cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık oluşturmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul, Yönetim Becerisi, İş Tatmini

İlkokulların Örgüt Sağlığının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Ömer Murat Öter

Mardin Artuklu Üniversitesi

Doç. Dr. Abidin Dağlı

Dicle Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı; kamu ilkokullarında görevli sınıf öğretmenlerinin kendi okullarının örgüt sağlığına ilişkin algılarının nasıl bir dağılım gösterdiğini ve bu algıların bazı değişkenlere göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin kendi okullarının örgüt sağlığına ilişkin algıları nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Öğretmenlerin okullarının örgüt sağlığına ilişkin algıları arasında; öğrenim durumu, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, okulun büyüklüğü (öğretmen sayısına göre) ve okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenlerine göre anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmada, genel tarama modeline dayalı betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Mardin ili merkez Artuklu ilçesi ve bağlı 9 ilçe merkezinde bulunan resmî ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırma örnekleminin seçiminde tabakalı (katmanlı) ve basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 542 Ölçek formu değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmada, öğretmenlerin okullarının örgüt sağlığına ilişkin algılarının tespit edilmesi amacıyla Doğanay ve Dağlı (2020) tarafından geliştirilen “Örgüt Sağlığı Ölçeği (ÖSÖ)” kullanılmıştır. Örgüt Sağlığı Ölçeğinde, 4 boyut ve 23 madde yer almaktadır. Doğanay ve Dağlı (2020) tarafından, ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısını .92 olarak hesaplamıştır. Bu araştırmada ise Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .90 olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine ilişkin kişisel bilgiler için betimsel istatistiklere, öğretmenlerin okullarının örgüt sağlığına ilişkin algılarının ise ortalamalarına, standart sapmalarına ve düzeylerine bakılmıştır. Verilerin analizinde, homojenlik durumuna göre t-testi, Mann-Whitney U Testi (MWU), Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA), Kruskal Vallis H Testi, Scheffe Testi ve Mann Whitney U Testi ile çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırma neticesinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

1. Öğretmenlerin okullarının örgüt sağlığına ilişkin algılarının ortalaması tüm ölçekte “orta düzeyde katılıyorum” seviyesinde saptanmıştır.
2. Okulun örgüt sağlığı, öğretmenlerin “öğrenim durumu” değişkenine göre moral ve çevresel sağlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermezken tüm ölçekte ve akademik

vurgu ve destekleyici liderlik boyutlarında ise üç öğrenim grubundaki (ön lisans, lisans, yüksek lisans) öğretmenlerin algıları arasında görülen farkların anlamlı olduğu ve eğitim düzeyi düşük olan öğretmenlere ait algıların daha yüksek olduğu saptanmıştır.

3. Okulun örgüt sağlığı, öğretmenlerin “cinsiyet” değişkenine göre tüm ölçekte ve moral, destekleyici liderlik ve çevresel sağlık boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermezken akademik vurgu boyutunda ise anlamlı farklılık olduğu ve “erkek” öğretmenlerin örgüt sağlığını “kadın” öğretmenlere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeyde algıladıkları saptanmıştır.

4. Okulun örgüt sağlığı, öğretmenlerin “medeni durum” değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

5. Okulun örgüt sağlığı, öğretmenlerin “mesleki kıdem” değişkenine göre destekleyici liderlik boyutunda anlamlı farklılık göstermezken tüm ölçekte ve diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık göstermiştir.

6. Okulun örgüt sağlığı, “okul büyüklüğü” değişkenine göre moral ve destekleyici liderlik boyutlarında anlamlı farklılık göstermezken tüm ölçekte ve akademik vurgu, çevresel sağlık boyutlarında ise anlamlı farklılık göstermiştir.

7. Okulun örgüt sağlığı, “okulun bulunduğu yerleşim yeri” değişkenine göre moral ve destekleyici liderlik boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermezken ve akademik vurgu ve çevresel sağlık boyutlarında ve tüm ölçekte görülen farkın ise anlamlı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt sağlığı, İlkokul, Öğretmen

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlanma ve Yabancılaşma Davranışlarının İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Berru Ulusoy

Giresun Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Sinan Özdemir

MEB (Ordu)

Özet

Örgütsel bağlılık; çalışanın çalıştığı örgütün amaç ve değerlerini benimsemesini, örgütsel kazançlar için çaba gösterip örgütte çalışmaya dair istekli olmasını, psikolojik olarak örgüte bağlanmasını ifade eder. Örgütsel bağlılığın çalışanın performansını olumlu yönde etkilediğine; işe geç gelme, devamsızlık ve işten ayrılma gibi istenmeyen sonuçları azalttığına böylece örgütün verimliliğini artırdığına inanılmaktadır. Özellikle eğitim örgütlerinin başarısında, yüksek performans sergilemelerinde eğitim örgütü paydaşlarının bağlılığı önemli bir etkindir.

Çalışanların örgütüne bağlı olmadığı durumda ise örgüte yabancılaşma olgusu ortaya çıkmaktadır. Örgütte ortaya çıkıp yapıcı ve yararlı olmadığını düşündükleri bazı durum ve olayların etkisiyle çalışanlar, örgüt içerisinde kendilerini güçsüz, anlamsız, değersiz hissetmekte ve zamanla işlerinden, diğer çalışanlardan ve kendilerinden uzaklaşmaktadır. Çalışanların içinde bulundukları bu durum örgütsel yabancılaşma olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde yabancılaşma bireyi sosyal eşitlikten ve özgürlükten uzaklaştırması sonucu yönetici, öğretmen, öğrenci, veli gibi paydaşların eğitimsel faaliyetleri anlamsız bulması, kendisini güçsüz ve yetersiz hissederek okuldan izole etmesi ve eğitime karşı olumsuz düşünceler içerisinde girmesidir.

Eğitim örgütlerinde çalışan her öğretmen gibi özel eğitim öğretmenleri de örgütsel bağlılık ve yabancılaşmadan etkilenmektedir. Özel eğitim öğretmenleri, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere sistematik bir şekilde eğitim veren alanında uzman kişilerdir. Özel eğitim öğretmenleri bu eğitimi verirken öğrencilerin ihtiyaçlarını gözlemleyip değerlendirir, öğrenciler için bireysel eğitim planları hazırlar, öğrencilere yetersiz oldukları konularda ve karşılaşmış oldukları güçlüklerle başa çıkmada yardımcı olur, öğrencilere yeni beceriler öğretir ve var olan becerilerin üstüne yenilerini inşa eder. Özel eğitim öğretmenlerini çalıştıkları örgüte yabancılaştıran nedenlerin ortaya çıkması durumunda öğretmenin performansı ve öğretimin niteliği, okulun etkililiği, verimliliği düşebilir, dolayısıyla eğitim kalitesi olumsuz etkilenebilir. Bu durumun önüne geçilmesi için öğretmenlerin örgüte yabancılaşmasına neden olan etmenlerin ortaya çıkarılması, örgüte yabancılaşmasının önlenmesinin yanı sıra örgüte bağlı kalmalarını sağlayacak unsurların tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu önem doğrultusunda çalışmada özel eğitim öğretmenlerinin örgütsel bağlanma ve yabancılaşma davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Belirtilen amaç kapsamında çalışmada, özel eğitim öğretmenlerini çalıştıkları örgüte bağlayan ve örgütten uzaklaştırıp yabancılaştıran nedenler derinlemesine incelenecek, özel eğitim öğretmenlerinin örgütsel bağlılığa ilişkin önerileri ortaya koyulacaktır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılacak olup olguların nasıl anlamlandırıldığı derinlemesine ve ayrıntılı

açıklanacağından fenomenolojik desen kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma grubu; amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay örnekleme yöntemi ile belirlenen Ordu il merkezindeki resmi özel eğitim kurumlarında görevli 20 özel eğitim öğretmenidir. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış, geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanacaktır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizinden yararlanılacaktır. Çalışma sonunda örgütsel verimliliğe katkı sağlayan önemli bir etken olan örgütsel bağlılığın sağlandığı, örgütsel yabancılaşmadan uzak özel eğitim kurumlarının özelliklerine ilişkin önemli bilgiler ve öneriler sunulacaktır.

Pandemi Döneminde Öğretmenlerin Okul Kültürü Ve Sınıf Yönetimi Becerileri Algılarının İncelenmesi

Öğretmen Hakan Ladik

Merih Şuğle Ortaokulu (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Çağın sürekli ilerleyen şartlarına ayak uydurabilmek, çıktısı bir bireyin olduğu okul örgütleri sayesinde amacına ulaşabilir. Bundan dolayı okullara verilen önem her geçen gün üstüne koyarak artmaktadır. Her örgütün kendine özgü bir kültürü olduğu gibi, okul örgütlerinin de kendilerinin oluşturduğu başkalarından farklı bir kültürü vardır. Bu düşünceden yola çıkarak, okulları kültür açısından anlamlı kılan şey ise, bizzat kültür üreten kurumlar olmalarıdır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken, okulların nasıl bir kültüre sahip olduğu ve okulunda bulunan tüm paydaşlarının (öğretmen, yönetici, yardımcı personel, öğrenci...) kendini okulun bir parçası olduğunu düşünerek bu kültürü benimseyip benimsemedikleridir. Bir okul ilerleme kaydetmek istiyorsa, olumlu bir okul kültürü yaratması zorunluluktur. Olumlu bir okul kültüründe paydaşlar kendilerini ilgilendiren bütün konularda karar alma süreçlerine katılabilir, fikirlerini beyan edebilir ve böylece kendilerini okula ait, önemsenmiş ve değerli hissedebilirler. Bu araştırma pandemi döneminde öğretmenlerin okul kültürü ve sınıf yönetimi becerileri algılarının derinlemesine incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2021-2022 öğretim yılında Zonguldak ili ve ilçelerinde bulunan kamu anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapan 283 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenler arasında gönüllülük ilkesi de göz önüne alınarak örneklem seçiminde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaca uygun örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri “Okul Kültürü Ölçeği” ve “Sınıf Yönetimi Becerileri Algıları Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise SPSS programı kullanılarak aritmetik ortalama, standart sapma, Bağımsız t-Testi, ANOVA analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda okul kültürü algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucu çıkmıştır. Bununla birlikte okul kültürü algılarının demografik değişkenlerin hiçbirinde anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. Araştırmanın diğer değişkeni olan sınıf yönetimi becerileri algıları da yüksek düzeyde çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin sınıf yönetim becerileri algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde fark bulunurken eğitim durumları, yaş, mesleki kıdem, okul kademesi ve branş değişkenlerin anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Okul Kültürü, Yönetim, Sınıf Yönetimi

Okul Yöneticilerine Göre COVID-19 Pandemi Sürecinin Okul Ve Aileler Üzerindeki Etkisi

Öğretmen Metin Güneç

Samankaya Muti Zöhre Mahanoğlu İlkokulu (Hatay)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Tarihte yaşanan salgınlarda olduğu gibi COVID-19 salgını toplumun büyük bir çoğunluğunu etkilemiştir. Hatta önceki salgınlarla kıyaslandığında etkisinin daha fazla olduğu görülmektedir. Salgının yayılması kaçınılmaz olduğundan ilk etapta yapılması gereken yayılma hızını kontrol altına alabilecek önlemleri tespit etmek olmalıdır. Bu da küresel çapta organize olunması ile başarılabilir. Bu nedenle salgın sürecini küresel olarak yorumlamak gerekmektedir. Devletlerin birlik olması, başarılı olmada çok önemlidir. Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemi sürecinin okula, eğitime ve ailelere olan etkileriyle ilgili okul yöneticilerinin görüşlerini ortaya koymak ve ulaşılan sonuçlara göre önerilerde bulunmaktır. Ülkemizde okul yöneticilerinin COVID-19 pandemi sürecinin okul ve okul bileşenlerinden olan aileler üzerindeki etkisi, uygulamak zorunda olduğu değişiklikler, karşılaştıkları veya yaşadıkları problemler ve ne tür çözüm yollarına başvurdukları önem arz etmektedir. Okul yönetiminde başarılı olabilmek için, yönetimde karşılaşılan problemlerin tespitini yapmak ve bu problemlerin ortadan kaldırılmasına dönük çözümler üretmek son derece önemlidir. Bu anlamda salgın sürecinde okulun idaresi sırasında yaşanan problemlerin, okul yöneticilerinin görüşleri alınarak tespit edilmesi ve bu sorunların çözümüyle ilgili tavsiyeler sunulmasının salgın sürecinde eğitimle alakalı olarak gerçekleşecek faaliyetlere büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, COVID-19 pandemi sürecinde okul, öğretmen, ailelerin yaşadıkları sorunlar okul yöneticilerinin algılarına göre tespit edilmiş; bu sorunların çözüme kavuşturulmasına yönelik uygulamalar saptanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Örneklem Hatay ili MEB okullarında görev yapmakta olan 15 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen bulgulara göre okul yöneticileri en çok yönetim ile ilgili sorunlar, eğitim-öğretimde yaşanan sorunlarla karşılaştıkları, öğretmen-veli-öğrenciler arasında iletişim sorunları olduğunu gözlemledikleri anlaşılmaktadır. Okul yöneticileri karşılaştıkları sorunları velilerle işbirliği yaparak, hayırseverlere başvurarak, kurum ve kuruluşlardan yardım isteyerek, yerel yönetimlerden yardım talep ederek, okul yöneticileriyle istişare ederek, iletişimi güçlü tutup motivasyonu arttırarak çözüme yoluna gittikleri görülmektedir. Araştırma neticesinde ortaya çıkan en dikkat çekici bulgu, bu süreçte uzaktan eğitimden dolayı öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliğinin büyük oranda artmasıdır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, okul, eğitim, okul yöneticisi, aile

COVID-19 Pandemi Sürecinde Okul Müdürlerinin Öğretimsel Denetim Konusunda Karşılaştıkları Zorlukların İncelenmesi

Öğretmen Ersin Atlıhan

Alaplı Anadolu Lisesi (Zonguldak)

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Özet

Unesco tarafından yapılan değerlendirmelere göre, 2019 Mart ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkarak insan yaşamını tehdit eden COVID-19, Dünya Sağlık Örgütü kurumunca salgın hastalık olarak açıklanmış, 188 ülkede okulların kapatılmasına ve bu kapatılan okullardaki öğretmen ve öğrencilerin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur (UNESCO, 2020, s. 1-7). Bunun yanında tüm yerel yetkililer sağlık tedbirlerini en üst düzeye çıkarmışlardır. Beklenmedik dönemde ortaya çıkan küresel salgın, yaşamın tüm alanlarını etkilemiş, eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili planların tekrar yapılandırılmasını gerekli kılmıştır. Ülkemizde de 23 Mart tarihinden itibaren 16 milyon öğrenci ve 800.000 öğretmenin, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından alınan kararla eğitim-öğretim faaliyetlerini çevrim içi olarak EBA yolu ile uzaktan yapması kararı alınmıştır. Tüm alanlarda işleyişin düzeninin tekrar gözden geçirilmesine sebep olan salgın muhtemelen yaşadığımız yüzyılda eğitim alanında da ciddi kesintilere yol açacaktır. Bu nedenle dünya ülkeleri eğitim faaliyetlerinin devamını sağlamak amacıyla uzaktan eğitim yoluyla alternatif yöntemlerin arayışı içine girmişlerdir. Bu araştırmanın amacı MEB' e bağlı kurumlarda görev yapan okul müdürlerinin COVID-19 Pandemi sürecinde Öğretimsel Denetim konusunda karşılaştıkları zorlukların incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup olgu bilim çalışması yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Zonguldak ili Alaplı İlçesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışan 20 farklı okuldaki 20 okul müdürüne 10 farklı soru yönlendirilerek anket düzenlenmiş yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile soruların cevapları toplanmıştır. Verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Bu çalışma okul müdürlerinin öğretimsel denetim konusunda karşılaştıkları zorluklar ve bu konudaki görüşlerinin detaylı bir şekilde incelenmesine fırsat sağlayacaktır. Araştırmanın bulguları, belirsizlik ve endişenin devam ettiği pandemi koşullarında okul müdürlerinin COVID-19 sürecinde öğretimsel denetim faaliyetlerini daha verimli sürdürebilmeleri ve oluşan kriz durumlarının başarıyla üstesinden gelebilmeleri için yeni yöntemlerin edinilmesi gerektiğine ve hizmet içi faaliyetlerinin hazırlanmasına ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Araştırma bulguları ayrıca okul müdürlerinin, COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim sürecinde denetim konusunda eksikliklerini giderme konusunda yeni yöntemlerinin kendilerine sunulması çabası içinde olduklarını göstermektedir. Ayrıca bulgular uzaktan eğitim sürecinde senkron ve asenkron olmak üzere etkili eğitim yöntemleri ve bu yöntemleri denetleme mekanizmalarına ihtiyaçların bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda; konu ile ilgili yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olması nedeniyle literatüre büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, denetim, öğretimsel liderlik, uzaktan eğitim

Okullarda Karşılaşılan Bağımlılık Türlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Dr. Öğretime Üyesi Berru Ulusoy

Giresun Üniversitesi

Özet

Bağımlılık, kişinin kullandığı bir nesne üzerinde ya da davranışlarında kontrolünü kaybetmesi, onsuz (nesnesiz) ya da davranışı gerçekleştirmeden bir yaşam sürememesi durumudur. Kimyasal ve eylemsel (davranışsal) bağımlılık olmak üzere ikiye ayrılır. Eylemsel bağımlılıkta bağımlı olunan eylemi gerçekleştirmeden, yapmadan duramama söz konusudur. Kumar oynama, alışveriş yapma, interneti / teknolojiyi kullanma, sürekli yemek yeme eylemsel bağımlılık türlerindendir. Kimyasal bağımlılıkta ise içeriği kimyasal ürünlerden oluşan maddelere karşı bırakamama, vazgeçememe davranışları görülür. Bu sebeple sigara, alkol ya da uyuşturucu madde bağımlılığı kimyasal bağımlılık türü içinde yer almaktadır.

Okul, eğitimin yapıldığı öğrenme-öğretme faaliyetlerinin gerçekleştiği kurumlardır. Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeleri içeren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçlarının 2. maddesinde Türk Milli Eğitiminin 'Türk Milletinin bütün fertlerini beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde geliştirmiş bir kişiliğe ve karaktere....sahip' kişiler olarak yetiştirmeyi amaçladığı belirtilmektedir. Bu noktada bedenen, ruhen, zihnen, ahlaken dengeli ve sağlıklı bireyler yetiştirilmesi esastır. Öğretmenler de Milli Eğitim Temel Kanununa göre eğitim, öğretim, yönetim görevlerini Milli Eğitimin amaç ve ilkelerine göre ifa etmekle yükümlü olduklarından öğrencilerinin bedenen ve ruhen sağlıklı olmasından sorumlu olan kişilerdir. Kimyasal ve eylemsel bağımlılıkların bireylere zararları olduğu gibi toplumsal açıdan da sorunlara neden olmaktadır.

Çalışmanın, okullarda karşılaşılan bağımlılık türlerinin analiz edilmesiyle birlikte konuya ilişkin farkındalığın sağlanmasına bu doğrultuda bağımlılığa ilişkin önleyici çalışmaların yapılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada bağımlılığa ilişkin getirilen çözüm önerileri ile öğrencilerin bağımlılıklarının azaltılması yönünde faydalı olması beklenmektedir. Belirtilen önemleri doğrultusunda çalışmanın amacı, okullarda karşılaşılan bağımlılık türleri hakkında öğretmenlerin görüşlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan araştırmanın çalışma grubunu; amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 17 öğretmendir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler Giresun ve Ordu illerinde çeşitli branşlarda görev yapmaktadır. Farklı illerde farklı eğitim kademelerinde çeşitli branş öğretmenleriyle çalışmaya maksimum çeşitlilik kazandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu çalışma için gerekli ölçüt "Giresun Üniversitesi'nde 'Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele' dersini almış, konuyla ilgili bilgi ve farkındalığa sahip öğretmenler" olmasıdır.

Araştırmada veriler geçerlik ve güvenirliği sağlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, özel eğitim, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul kademesinde en çok teknoloji bağımlılığı ortaöğretim kademesinde ise bütün ve teknoloji bağımlılığı ile karşılaşılmaktadır. Okullarda bağımlılıkla ilgili genellikle rehberlik çalışmaları yapılmaktadır. Bağımlı öğrenciler fiziksel sorunlar başta olmak üzere psikolojik, sosyal, ekonomik ve akademik sorunlar yaşamaktadır. Görüşlerine başvuru alan öğretmenlerin

bağımlılık konusunda okullarda yapılmasını önerdikleri başlıca çalışmalar; rehberlik servisinin öğrencileri velileri eğitici çalışmaları, öğrencileri sosyal ve sportif faaliyetlere yönlendirme, kamu kurumları ve emniyet güçleriyle işbirliği içinde çalışma, bağımlılıkla ilgili çeşitli yarışmalar ve etkinlikler tertip etme, özellikle öğrencilerle bireysel ilgilenme olarak sıralanmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları¹

Lisans Öğrencisi Leylanur Açıkgöz

Erciyes Üniversitesi

Lisans Öğrencisi Ayşen Baytemur

Erciyes Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Emine Yavuz

Erciyes Üniversitesi

Yaratıcı dramanın, kendini ifade edebilme, ikna etme, empati kurabilme, sosyalleşme, girişimcilik, iletişim becerilerini geliştirme ve beden dilini doğru kullanma gibi birçok beceri kazandırması nedeniyle öğretmen adaylarının öğrenmesi ve ilerideki meslek hayatlarında uygulaması gereken önemli bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını ve tutumlarına etki eden faktörlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel model benimsenmiştir. Yapılan bu araştırmanın evrenini İç Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesindeki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Basit Seçkisiz Örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup 536 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde veriler, pandemiden dolayı ilgili üniversitenin hibrit eğitim vermesi nedeniyle hem yüz yüze anket ile hem de Google Forms ile çevrimiçi olarak toplanmıştır. Yüz yüze anketler araştırmacılar tarafından bizzat uygulanmış; çevrimiçi anketler ise yine araştırmacılar tarafından asenkron eğitim seçen öğrencilere bizzat ulaştırılmıştır. Veri toplama aracının birinci bölümünde cinsiyet, branş, sınıf düzeyi ve yaratıcı drama dersi alıp almama durumlarının sorulduğu demografik anket; ikinci bölümünde ise Okvuran'ın (2000) geliştirmiş olduğu "Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği" bulunan bir anket uygulanmıştır. İlgili üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları betimsel istatistikler yardımıyla belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının cinsiyet faktörüne ve yaratıcı drama geçmişlerine göre değişip değişmediğini tespit etmek için ilişkisiz örneklem t testi; eğitime devam ettikleri programa ve sınıf düzeyi faktörlerine göre değişip değişmediğini tespit etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik olumlu tutum geliştirdiğini ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama yönelik tutumlarının onların cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine ve daha önce yaratıcı drama dersi alma durumlarına göre değiştiğini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, dramanın zorunlu ders olarak okutulduğu sınıf öğretmenliği programının dramaya yönelik tutumları diğer programlardan yüksek bulunmuştur. Buna bağlı olarak diğer programlarda öğrenimlerine devam eden tüm öğretmen adaylarının bu dersi almalarının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Drama, Öğretmen Adayı, Tutum.

¹. Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 1919B012100416 sayılı proje kapsamında toplanan veriler kullanılarak yapılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Görüşleri¹

Lisans Öğrencisi Ayşen Baytemur

Erciyes Üniversitesi, Orcid: 0000-0002-3792-5870

aysenbaytemur23@gmail.com <tel:05348394179>

Lisans Öğrencisi Leylanur Açıkgoz

Erciyes Üniversitesi, Orcid: 0000-0001-7839-1548

leylanurracikgoz@gmail.com <tel:05469713320>

Arş. Gör. Dr. Emine Yavuz

Erciyes Üniversitesi

emineyavuz@erciyes.edu.tr <tel:05071311503>

Özet

Eğitimde yaratıcı drama teknikleri kullanımı bireylerin yaşama deneyimlerinden yola çıkarak öğretim yapmaya olanak sağlar. Aynı zamanda yaratıcı drama empati kurabilme, kendini ifade edebilme, sosyalleşme, girişimcilik, iletişim gibi birçok beceriyi kazandırdığından dolayı öğretmen adaylarının öğrenmesi ve ilerideki meslek hayatlarında uygulaması gereken önemli bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak, öğretmenlerin yanı sıra bu becerileri öğrencilerin kazanması onların eğitim ve sosyal yaşamlarına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaratıcı drama tekniklerinden olan donuk imge tekniğinin, olaylara daha kapsamlı bir açıdan bakma, beden dili kullanımını geliştirme, bir imgenin belli bir anda ifade ettiği anlamı hakkında derinlemesine düşünmeyi sağlama ve kolay bir şekilde tekrar edilebilmesi nedeniyle önemli bir teknik olduğu düşünülmektedir. Yaratıcı dramanın bir diğer tekniği olan sıcak sandalyenin ise, soru soran üyelerin bir konu hakkında bütünüyle irdeleyerek değerlendirme becerisi geliştirmesi; sıcak sandalyede oturan üyenin ise bir karakteri farklı özellikleriyle tanıyarak çeşitli durumlar karşısında nasıl davranacağı konusunda değerlendirme yapma becerisi ve karakter ile empati kurarak empati becerisini geliştirdiği düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle bu araştırma, öğretmen adaylarının yaratıcı drama ve onun alt tekniklerinden olan sıcak sandalye ve donuk imge tekniklerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre modellenen araştırmanın çalışma grubunu İç Anadolu Bölgesindeki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde Sosyal Bilgiler, RPD, Türkçe, İngilizce, İlköğretim Matematik, Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerindeki öğrenim gören 14 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarına drama hakkında ne düşündükleri, yaratıcı dramanın öğretmenlik mesleği açısından önemi, yaratıcı dramanın hangi alt tekniklerini bildikleri, donuk imge ve sıcak sandalye tekniklerinin branşlarına uygulanabilirlik durumları, ilerideki meslek hayatlarında yaratıcı dramayı kullanıp kullanmama durumları sorulmuştur. Veriler çevrimiçi ortamda toplanmış olup, yapılandırılmış görüşme formu öğretmen adaylarına Google Forms aracılığı ile ulaştırılmıştır. Verilerin analizi için her bir araştırmacı tarafından içerik analizi yapılmıştır. Kodlayıcı güvenilirliği Miles ve Huberman katsayısı 84.31 olarak hesaplanmıştır.

¹. Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 1919B012100416 sayılı proje kapsamında toplanan veriler kullanılarak yapılmıştır.

Analizler sonucunda öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın toplamda 10 tane alt tekniğini bildikleri belirlenmiştir. Yaratıcı drama hakkında olumlu görüşlere sahip öğretmen adayları yaratıcı dramanın öğrencilerin iletişimini, yaratıcılığını, hayal güçlerini, özgüvenlerini, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini, onlara farklı bakış açıları kazandırdığını, öğrenmeyi kolaylaştırıp daha kalıcı bir öğrenme sağladığından etkili bir öğretim yöntemi olduğunu bu nedenle ileriki meslek hayatlarında kullanacaklarını belirtmişlerdir. Olumsuz görüşe sahip öğretmen adayları ise branşlarına uygun olmadığını, zaman kaybı olacağını, kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini zorlaştıracağını bu nedenle ileriki meslek hayatlarında kullanmayacaklarını belirtmişlerdir. Dil eğitimi programlarındaki öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın branşlarına uygun bir öğretim yöntemi olması yönündeki görüşleri, yaratıcı dramanın ve öneminin bu programlarda verilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonuçlarının yaratıcı drama hakkında bilgi sahibi olmak isteyen öğretmen adaylarına, öğretmenlere ve akademisyenlere faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Drama, Sıcak Sandalye, Donuk İmge, Öğretmen Adayı

Performans Değerlendirme Sürecinde Kullanılan Rubriklerde Farklılaşan Kriter (Madde) Fonksiyonunun Belirlenmesi¹

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şata

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Özet

Üst düzey bilişsel becerilerin ölçülmesinde standart madde formatlarından ziyade öğrencilerin/katılımcıların tepki örüntülerini kendi oluşturdukları açık uçlu madde formatları (performans görevi, kompozisyon vb.) kullanılmaktadır. Açık uçlu madde formatlarının değerlendirilmesinde genellikle dereceli puanlama anahtarları (rubrik) kullanılmaktadır. Rubrikler, holistik ve analitik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Şayet ölçülen yapı alt boyutlara ayrılabilirse analitik fakat bir bütün halinde değerlendiriliyorsa holistik rubrikler kullanılmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlar dikkate alındığından, analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Bu çalışmada, kullanılan rubriğe ait kriterler (madde) ile öğrenci etkileşimlerinin nasıl olduğu araştırılmıştır. Başka bir deyişle farklılaşan kriter/madde fonksiyonu (differential item functioning-DIF) incelenmiştir. Araştırmanın türü temel araştırma niteliğini taşımaktadır. Araştırmada 45 puanlayıcı 39 öğrenci kompozisyonunu değerlendirmiştir. Veri toplama araçları olarak, yazma görevi (kompozisyon), analitik dereceli puanlama anahtarı ve puanlayıcı değerlendirme formu kullanılmıştır. Veri analizi olarak çok yüzeyli Rasch Ölçme modeli (ÇYRÖM) kullanılmış olup veriler FACETS istatistiksel paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde, birey performansının değerlendirilmesinde kullanılan rubriğin kriterlerinin yanlılık içerdiği bulunmuş ve bu yanlılığın birey performansındaki %12'lik bir varyansa sahip olduğu bulunmuştur. Kriter x birey etkileşimlerinden 223 tanesinin ($15 \times 39 = 585$) (%38,12) yanlılık içerdiği belirlenmiştir. Yanlı olan 223 etkileşimin 101 tanesinde öğrenciye verilmesi gerekenden daha fazla puan verilmişken 122 tanesinde ise öğrenciye verilmesi gerekenden daha az puan verilmiştir. Kriterlere ilişkin yanlılık sayıları incelendiğinde en az yanlılık içeren dördüncü kriter en fazla yanlılık içeren ise beşinci kriter olduğu bulunmuştur. Kriterler incelendiğinde, dördüncü kriterin düzeylerinin puanlayıcılar için daha açık, anlaşılır ve kesin sınırlara sahip olduğu görülmekte iken, beşinci kriterin düzeylerinin ise daha muğlak olduğu anlaşılmış bu durumun istatistiksel olarak da doğrulandığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre birey performansının değerlendirilmesi sürecinde geçerliği, güvenilirliği ve objektifliği yüksek ölçümler için kullanılan dereceli puanlama anahtarlarının kriterlerinin açık ve anlaşılır olması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Performans değerlendirme, farklılaşan kriter fonksiyonu, çok yüzeyli Rasch, geçerlik.

¹ Bu çalışma yazarın "Performans değerlendirme sürecinde puanlayıcı eğitiminin puanlayıcı davranışları üzerindeki etkisinin incelenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Neo-Klasik Örgüt Kuramlarının Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Berru Ulusoy

Giresun Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Alper Emre Demir

MEB (Ordu)

Özet

Örgüt; insanların belli amaçlar için önceden belirlenmiş davranış sistemleri ve görev sorumlulukları içinde bir araya gelmelerini ve belirledikleri hedefler doğrultusunda hareket etmelerini sağlayan toplumsal yapılardır. Eğitim, teknoloji, ekonomi gibi alanlarda meydana gelen gelişim ve değişimler insanların oluşturduğu bu örgütlerin nasıl yönetilmesi gerektiği sorusunu ortaya koyarak örgüt kuramlarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Örgüt kuramları; bir örgütte en işlevsel yapının nasıl olması gerektiğini ve oluşturulan hedeflere etkili nasıl ulaşılmasının sağlanacağını ortaya koymayı amaçlamıştır. Neo-klasik kuramlar da ortaya çıkan bu örgüt kuramlarındandır. Genel olarak insan ilişkilerini ele alması ve bu ilişkileri davranışsal bir yaklaşımla incelemesi nedeniyle “İnsan ilişkileri yaklaşımı” olarak da adlandırılmıştır. 1930’ lu yıllarda yönetimde insan etkisinin azaldığı düşüncesiyle şekillenmeye başlayarak klasik yaklaşımın işlevsel olmayan yönlerini ele alan bir yaklaşım olmuştur. Bu yaklaşımın savunduğu temel düşüncelerden biri örgütlerin insanlara daha duyarlı bir şekilde davranması ve onları bu yolla yönetmesi gerektiğidir. Örgüt yapısının katı olması, işlerin tekdüzeliği, politik stratejiler gibi nedenler bu yaklaşımın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu yaklaşım çalışanların psiko-sosyal yönlerine odaklanmış, onların duygu ve düşüncelerinin ait olunan örgütün iklimini ve kültürünü de etkilediğini ortaya koymuştur.

Neo-klasik kuramları oluşturan yaklaşımlardan biri Kurt Lewin’e aittir. Öyle ki Lewin çalışmalarında çalışanların duygusal olarak desteklenmesinin iş hayatının verimliliğini ve niteliğini artırdığını vurgulamıştır. Bir diğer teorisyen Elton Mayo’ nun yürüttüğü Hawthorne Araştırmalarının yapılmasındaki amaç başlangıçta çalışanların fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasıyla verimliliği ne derece artırdığı üzerine olmuştur. Hawthorne Araştırmalarının sonucunda verimliliği ve nitelikli işgücünü artırmanın yolunun fiziksel imkânları iyileştirmekten çok insani ilişkileri iyileştirmekten geçtiği sonucuna ulaşılmıştır. Neo-klasik kuramlardan diğeri Chris Argyris tarafından geliştirilmiştir. Argyris, ‘Olgunlaşma Kuramı’ ile insanın doğumdan ölüme kadar sürekli bir gelişme ve olgunlaşma içinde olduğunu, insanların olgunlaştıkça üretkenliğinin de arttığını belirtmiştir. Bu durumu örgütlere uyarlayan Argyris, yöneticinin çalışanların olgunlaşmasını, kişisel yönde gelişmesini sağlaması gerektiğini belirtmiştir.

Likert ise geliştirdiği ‘Sistem 4 Modeli’ ile bir kurumda yönetenler ile çalışanların yatay bir iletişime sahip olması, yöneticinin çalışanlara güven duyması, karar alma süreçlerinde iş görenlerin de sürece dahil edilmesinin önemi gibi faktörlere değinmiştir. Abraham Maslow tarafından ortaya konan ‘Motivasyon Teorisi’ ile de motivasyon kaynaklarının yerinde kullanımının çalışanların şevkle çalışmasını sağlayacağı ortaya koyulmuştur. Eğitim örgütleri de çeşitli kuramlarla yönetilmektedir. Neo klasik anlayış; bir örgütü oluşturan ve devamlılığını sağlayan en önemli unsurun insan olduğunu, sahip olunan insan

kaynağının etkili iletişim yolları kullanılarak yönetilmesinin nitelikli iş gücünü ortaya çıkabileceğini savunmaktadır. Eğitim kurumlarındaki verimliliğin sağlanması, eğitimin niteliğinin artırılması Neo-klasik kuramlara olan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir. Neo klasik anlayışın eğitim örgütlerinde uygulanması için öncelikle bu kuramların ve özelliklerinin doğru anlaşılması gerekmektedir. Bu önem doğrultusunda araştırma, Neo-klasik örgüt kuramlarının değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Araştırmada konu ile ilgili doküman analizi yapılacaktır. Çalışma ile Neo-klasik kuramların neler olduğu, benzerlikleri ve farklılıkları, günümüz çalışma hayatında var olan örgüt kavramına ne gibi katkılar sağlayabileceği tartışılmaya ve eğitim örgütlerinin yönetimine ilişkin öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

Öğretmenlerin Örgütsel Sinizm Düzeyleri ile Etkili Okul Arasındaki İlişki: Zonguldak İli Örneği

Öğretmen Gönül Arabacı

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

ÖZET

Dünyada yaşanan gelişmeler toplumsal ve sosyal alanlara etki etmiş ve sadece verime odaklanan ve sermayesi insan olan örgütleri de değişime zorlamıştır. Toplumu ilgilendiren ve her alana etki eden bu değişimler eğitim dünyasını da etkisi altına almış ve eğitimin önemli ayağı olan öğretmenlerin tutumlarında da değişime sebep olmuştur. Okullarda yaşanan problemler, okul yöneticilerinin öğretmenler üzerindeki olumsuz etkisi, öğrenci ve veli tutumları, öğretmenlerin iş yükleri, okul çevresinin şartları gibi etkenler öğretmenlerin çalıştıkları kurumlara karşı negatif tutum ve sinik davranış sergilemelerine neden olmaktadır. Bu olumsuz tutum ve davranışlar örgütsel sinizm olarak adlandırılmaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerini en etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için okullar, etkili okul olma yolunda birtakım çalışmalar yürütmektedir. Etkili okul, paydaşların olumlu bir okul iklimine sahip olmasıyla ilişkili olduğu gibi bireylerin kurumlarına ait tutumlarından da etkilenmektedir. Bu bağlamda örgütlerdeki sinik davranışların okulların etkililiğinde etkisi olduğu düşünülmektedir. İnsanlar, hayatlarının büyük bir kısmını çalışma ortamlarını oluşturan örgütlerde geçirmektedir. Çalıştığı kuruma karşı aidiyet duygusu gelişmiş, kurumunu benimsemiş ve iş arkadaşlarıyla birlikte olmaktan mutluluk duyan kişilerin her alanında mutlu olacağı aşikârdır. Kurumun dürüst olmaması, örgüt içi adaletsizliğin ve kayırmacılığın ön planda olması gibi durum ve olaylar karşısında çalışanlar içinde bulundukları örgüte karşı negatif tutum sergileyebilirler. Genel anlamda bu durum örgütsel davranışta sinizm olarak ifade edilir. Etkili okul ise öğrencileri her açıdan geliştirmek için hedeflenen doğrultuda çevrenin de katılımını sağlayarak öğretimi her aşamada etkili gerçekleştiren, başka bir ifadeyle üzerine aldığı sorumluluğu etkili şekilde yerine getiren okul olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeylerinin etkili okul üzerindeki etkisini incelemektir. Bu çalışmada, betimsel bir araştırma türlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, evrenle ilgili genel anlamda bir yargıya varabilmek için, evrenin tamamı ya da ondan alınan bir grup, örneklem ya da grup üzerinde yapılan taramalardır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Örgütsel sinizm ve etkili okulun ne düzeyde olduğunu belirlemek için aritmetik ortalama kullanılmıştır. Örgütsel sinizm ile etkili okul düzeyinin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Örgütsel sinizm ile etkili okul düzeyinin öğretmenlerin yaşı, eğitim düzeyleri ve mesleki deneyimlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çalışmadaki değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için korelasyon analizi, değişkenlerden birinin diğerini yordama etkisini belirlemek için regresyon analizi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Sinizm, Etkili Okul, Öğretmenler, ANOVA

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Alan Tercihlerinde Sosyo-Ekonomik ve Çevresel Faktörlerin Etkisi

Öğretmen İlhami Şirin

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

ÖZET

Ülkemiz eğitim sisteminde meslek seçiminde yapılan rehberlik ve yönlendirme çalışmaları istenilen düzeye ulaşamamaktadır. Ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim veren kurumlardan mezun olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu mezun oldukları alanlarda çalışmamaktadırlar. Bunun nedenlerinden bir tanesi de ülkemizde ortaokuldan liseye geçişte uygulanan geçiş sisteminde yapılan eksik yönlendirmelerdir. Ortaokuldan sonra sınav ile öğrenci alan kurumlar ilk sırada tercih edilmektedir. Yerel yerleştirme de ise ilk tercih olarak Anadolu Liseleri tercih edilmektedir. Hiçbir okula yerleşemeyen öğrenciler ise açıkta kalmamak için meslek liselerini tercih etmektedirler. Meslek liselerine zorunlu olarak gelen öğrenciler ise istemedikleri bir mesleği seçmek durumunda kalmaktadırlar. Zorunlu olarak meslek lisesine gelen bu öğrencilerimizin mezuniyetten sonra eğitimini almış oldukları alanlarda çalışma oranları oldukça düşük seviyelerdedir. Bunun sonucu olarak ise meslek sahibi olarak yetiştirilmesi için dört yıl ortaöğretim düzeyinde harcanan tüm kaynaklar boşa gitmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaöğretim seviyesinde mesleki ve teknik eğitim almış bireylerin alan tercihlerinde sosyo-ekonomik ve çevresel faktörlerin etkisini incelemektir. Ortaöğretimde mesleki eğitim almış ancak iş yaşamında eğitimi aldığı alan dışında çalışmayı düşünen bireylerin hangi nedenlerle mesleki eğitime yöneldikleri kendi bakış açıları üzerinden tespit ederek ortaya koymaktır. Çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji (Olgubilim) farkında olduğumuz yalnız derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olay ve olgulara odaklanır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Meslek liselerinde eğitim görmekte olan öğrencilerin alan seçimlerine etki eden faktörlere ilişkin görüşleri bu bağlamda ele alınmış ve derinlemesine araştırılmıştır. Araştırmada meslek lisesi öğrencilerinin alan seçimlerine etki eden faktörlere ait görüşlerine ilişkin veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler Mart -Mayıs 2021 tarihleri arasında araştırmaya katılan öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler esnasında veri kayıplarını önlemek amacıyla kayıt cihazı kullanılmıştır. Katılımcılara görüşmelerde kayıt cihazı kullanılacağı belirtilerek, ancak yapılan görüşmelerin sonunda tutulan kayıtların katılımcılar tarafından dinlenebileceği, gerektiğinde kayıtlardaki görüşlerin isteğe bağlı olarak kısmen ya da tamamen çıkarılabileceği belirtilmiştir. Böylece kayıt cihazının katılımcılar üzerinde yaratabileceği olumsuzluklar önlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alan tercihi, Meslek Lisesi, Çevre, Sosyo-Ekonomik Statü

Öğretmenlerin Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Davranışlarına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma

Öğretmen Yedigâr Verdi

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Seyithan Demirdağ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

ÖZET

İnsanı insan yapan özelliklerinden biri olan öğrenme ve öğrenmenin nasıl olduğuna dair araştırmalar ve öngörüler yüzyıllardır süregelmiştir. İlk bilimsel çalışmalar 20. Yüzyıl başlarında yapılmış olup çeşitli kuramlar ortaya atılmıştır. Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için de öğretim gerekmektedir. Öğretim, öğretmen tarafından bir plan ve program dâhilinde rehberlik edilerek kişiye bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumların kazandırılması olarak açıklanırsa öğrenme ise bilgi, beceri, alışkanlık ve tutum kazanmanın gerçekleştiği süreç olarak açıklanabilir. Öğrenme nedir sorusunun cevabı kısaca bilgi beceriyi içselleştirip davranışa dökmeyi kazanabilme süreci şeklinde yorumlanabilir. Öğrenme, öğrenci tarafından bir takım davranışlar ortaya konulduğunda görülmektedir. Öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için öğretimin de yapılması gerekir. Öğretim planlı bir şekilde resmi ortamlarda oluşturulabilir bu ortamlardan biri de okuldur. Okullarda belli programların uygulanışı söz konusudur. Bu programları planları uygulayanlar ise öğretmenlerdir. Zamanın gereksinimleri ve bireylerin-toplumların ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programları da güncellenmekte ve ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde değiştirilmektedir. Ülkemizde de değişen ihtiyaçlara cevap vermek için 2004-2005 eğitim öğretim yılında bazı pilot illerde uygulanmaya başlayıp 2005-2006 eğitim öğretim yılında tüm ülkede uygulanmaya başlayan yeni program yapılandırmacı yaklaşım ile oluşturulmuş olup bu zamana kadarki süreçte geleneksel yaklaşım olan davranışçı yaklaşımdan eğitim öğretim programlarının oluşturulmasında yararlanılmaktaydı. Bilginin kişiden bağımsız nesnel olarak görüldüğü pozitivist olan davranışçı yaklaşıma alternatif olarak geliştirilen yapılandırmacı yaklaşımda ise bilgi kişiden bağımsız nesnel olarak görülmemektedir. Önceleri bilgi nasıl öğrenilir sorusuna cevap aranılan bir kuram olarak ortaya çıkan daha sonraları ise bilginin nasıl yapılandırıldığını ortaya çıkarmak için yaklaşıma dönüşen yapılandırmacılık bilgiyi kişiden ayrı nesnel olarak görmeyerek davranışçı yaklaşıma karşı olarak ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın amacı ülkemizde 2005-2006 Eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda değiştirilen eğitim öğretim programlarının günümüzde öğretmenler açısından uygulanması esnasında yaşanan sıkıntılar, öğrenci başarısına etkisi, öğretmen motivesine etkisi, okul başarısına etkisi ve idareye yansımada okul yöneticileri açısından tespit edilerek ortaya koymaktır. Çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji (Olgubilim) farkında olduğumuz yalnız derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız durumlara odaklanır. Okul yöneticilerinin öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma göre davranışlarına ilişkin görüşleri bu bağlamda ele alınmış ve derinlemesine araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapılandırmacı Yaklaşım, Öğretmen Davranışları, Öğrenme, Öğrenci

Ortaokul Öğretmenlerinin Eğitim Sistemlerine Yönelik Sorunları

Esin Bekar

Semih Coşar

MEB

Doç. Dr. Yeliz Temli-Durmuş

Uşak Üniversitesi

ÖZET

Öğretmenlik mesleğinin icra edildiği yerin sosyo-ekonomik durumu bir başka deyişle okulun yer aldığı alanın sosyo-ekonomik seviyesi ve kültürel özellikleri eğitim uygulamalarını doğrudan etkilemektedir (Sağlam, 2009). Eğitim uygulamalarına dair sorunlar yerel olabileceği gibi, alana özgü ya da ulusal seviyede de olabilir. Öğretmenlik yapılan yer, uygulamalar için gerekli fırsatları sağlamış olmalıdır. Ayrıca, öğretmenin kişisel olarak sorunlara çözmeye yönelik olumlu tutum, sorun çözümlerinde etkilidir (Day, 1999). Bu nitel çalışmada, farklı sosyo-ekonomik bölgelerde bulunan 3 devlet ortaokulunda görevli 45 öğretmen gönüllü olarak katılım sağlamışlardır. Durum Çalışması Deseninin benimsendiği çalışmada yarı yapılandırılmış sorular içerik analizine tabi tutulmuştur. Katılımcıların tanımladıkları sorunlar Türkiye geneli, Alana özgü, Aile Etkisi ve İletişim olmak üzere 4 tema altında toplanmıştır. Tema ve Kodlara dair uzman görüşleri alınmaya devam edilmektedir. Ön bulgular, Türkiye genelindeki sorunlar arasında öğretmenlik saygınlığında düşüş, öğretmenin etkisizleştirilmesi, kadroya dahil öğretmenlerin varlığı, öğrenci motivasyonsuzluğu, sınıf öğretmenin haftada 1 saat olan rehberlik saatinin kaldırılması en yüksek frekanslı kodlar olarak belirlenmiştir. Alana Özgü sorunlarda Türkçe Öğretmenleri, Öğrencilerin yazma becerisinin yeteri derecede geliştirilememesi ve Türkçe Dil Bilgisi haritasının eksikliği, İlköğretim Matematik Öğretmenleri teknolojik destek sınırlılığı ve dersin kazanımlarının çok olması, Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, okuma alışkanlığının olmaması, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri ise disiplin sorularının altını çizmiştir.

Ergenlikte Akran Zorbalığı ve Okul Kültürünün Önemi

Betül Uzgidim (Öğretmen)

MEB (Balıkesir)

Özet

Sosyal bir varlık olan insan, ilk sosyalleşme deneyimlerini ve topluma ilişkin düşünce kalıplarını, aileden sonra okul ortamında kazanma imkânı bulur. Okul, çocuğun akran gruplarına girmesini kolaylaştıran bir işleve sahiptir. Akran ilişkilerinde çocukların kendisini başkasının yerine koyması ve diğer kişinin duygularını anlaması olarak ifade edilen empati becerisi oldukça önemlidir. Empati becerisine sahip olmanın şiddet içeren ve saldırgan davranışları azaltmada etkisinin olduğu söylenebilir.

Saldırganlığın bir türü olan akran zorbalığı, kışkırtma unsuru olmaksızın aralarında fiziksel ya da psikolojik açıdan kuvvet ve güç eşitliği olmayan kişilerden güçlünün, karşı tarafa bilinçli olarak ve isteyerek planlı ve düzenli bir biçimde uyguladığı, aynı gruplar arasında tekrarlılık gösteren, mağdur olan tarafta kaygı veya panik yaratmayı amaçlayan fiziksel, sözel, psikolojik saldırı veya bezdirmeyi içeren kaba davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Zorbaca davranışın ortaya konması zorbaca davranan ve zorbalığa uğrayan olmak üzere en az iki kişi arasında geçmektedir. Kendinden güçsüz kişi ya da kişilere belirli aralıklarla zarar verme niyetiyle saldırıda bulunan kişilere zorba; zorbalığa maruz kalan kişiye ise kurban denilmektedir.

Okul iklimi çok yönlü bir kavramdır ve sadece öğrencileri değil aynı zamanda ebeveynleri, öğretmenleri ve okul yönetimini de etkilemektedir. Öğrencilerin okul iklimine ilişkin algıları hem okuldaki öğretmenleri ve diğer öğrencilerle olan iletişimleri hem de okuldaki eğitici öğretici faaliyetlerle şekillenmektedir

Ergenlik döneminde fiziksel ve psikolojik açıdan yaşanan hızlı değişim, anne, baba ve öğretmen tutumu, sosyal ilişkiler, bireysel özellikler ve kültürel faktörlerin zorbalık eğilimini etkileyen etmenler olduğu belirtilmektedir. Bu sebeple eğitim öğretim sürecinde yapılacak önleyici çalışmaların tüm okul sistemini kapsayan müdahaleleri içerdiği gibi, sadece belirlenen gruplar üzerinde yapılacak çalışmalara da odaklanabilir. Bu anlamda kurumların bağlı bulunduğu ilçelerde Rehabilitasyon Merkezlerinde görev yapan Rehber Öğretmenlerin özellikle ortaokul ve liselerde görev yapan tüm öğretmenlere konu ile ilgili belirli aralıklarla hizmet içi eğitim seminerleri vermeleri ve ihtiyaç halinde destek sağlamaları okullarda yaşanabilecek sorunların önüne geçebilmek açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada akran zorbalığının türleri araştırılmış olup öğrenci davranışlarının olumlu yönde iyileştirilmesinde okul kültürünün önemi saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akran zorbalığı, Okul kültürü, Eğitim.

Alternatif Bir Ölçe-Değerlendirme Örneği: KDS

Dr. Mehmet Toyran

İstanbul Beyoğlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

ÖZET

Eğitim sürecinin başarılı olup olmadığını ya da ne düzeyde başarılı olduğunu tespit etmek için ölçme-değerlendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Ölçme ve değerlendirme alternatif ve geleneksel yaklaşımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. 2019 sonlarında başlayan ve bütün dünyayı etkisi altına alan pandemi, genel olarak eğitimde, özel olarak da ölçme ve değerlendirmede alternatif yaklaşımlar geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda Londra'da Türkçe ve Türk Kültürü dersi alan öğrencilere Türkçe ve Türk Kültürü Öğretimi Programındaki kazanımlar esas alınarak www.testmoz.com platformu üzerinden Kazanım Değerlendirme Sınavı (KDS) uygulanmıştır. Geleneksel yöntemlerden farklı olarak okuma, dinleme, yazma becerilerinin ölçüldüğü sınava 21'i Türk dernek okulu, 18'i İngiliz okulundan olmak üzere toplam 571 öğrenci katılmıştır. İlki 2020 Kasım ayında, ikincisi 2021 Mayıs ayında aynı kazanımları değerlendirmek üzere yapılan sınav sonucunda öğrenci seviyelerinin gelişiminde anlamlı farklar olduğu gözlenmiştir. KDS sonucu Türkçe ve Türk Kültürü dersine giren 36 öğretmenin de değerlendirilebilmesi için veriler ortaya koymuştur. Temel dil becerilerinin gelişiminde görsel, işitsel ve çoklu ortam materyallerinin kullanımı, dijital yazılım ve dokümanların seçimi, klasik öğrenme yöntemlerine oranla daha etkili sonuçlar sağladığı yapılan pek çok bilimsel çalışma ile doğrulanmaktadır. Bu çalışmada geliştirilen test gibi başka konu ve kavramlarda da alternatif ölçme-değerlendirme teknikleri içeren testler geliştirmeli ve bu tür testlere öğretim süreci içerisinde daha çok yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Ölçme ve değerlendirme, Türkçe, Kazanım değerlendirme